

**MILLIY MANFAATLARDAN KELIB CHIQQAN HOLDA
UMBUMBASHARIY MUAMMOLARGA YONDASHISH: NAZARIY
ASOSLAR VA AMALIY YO‘NALISHLAR**

Termiz davlat pedagogika instituti
1-bosqich magistranti

Xolmurodova Saboxat

Termiz davlat pedagogika instituti
Tarix fakulteti o‘qituvchisi PhD

Boboyeva Sitora Ro‘zimahmatovna

Annotatsiya

Mazkur maqolada milliy manfaatlar va umumbashariy muammolar o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Globallashuv sharoitida davlatlarning milliy manfaatlarini himoya qilgan holda insoniyat uchun umumiy bo‘lgan muammolarga yondashuvi muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tadqiqotda xavfsizlik, ekologiya, ijtimoiy tenglik, barqaror rivojlanish kabi global muammolarga milliy manfaatlar nuqtayi nazaridan yondashish mexanizmlari ochib beriladi. Shuningdek, xalqaro hamkorlik va milliy suverenitet uyg‘unligi masalalari tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar

Milliy manfaat, umumbashariy muammolar, globallashuv, barqaror rivojlanish, xalqaro hamkorlik, suverenitet, global xavfsizlik

Аннотация

В статье с научно-теоретической точки зрения анализируется взаимосвязь национальных интересов и общечеловеческих проблем. В условиях глобализации особое значение приобретает подход государств к решению глобальных проблем с учётом национальных интересов. Рассматриваются механизмы национально ориентированного подхода к таким глобальным проблемам, как безопасность, экология, социальное неравенство и устойчивое развитие. Особое внимание уделяется соотношению международного сотрудничества и национального суверенитета.

Ключевые слова

Национальные интересы, общечеловеческие проблемы, глобализация, устойчивое развитие, международное сотрудничество, суверенитет, глобальная безопасность

Abstract

This article provides a scientific and theoretical analysis of the relationship between national interests and global challenges. In the context of globalization, addressing universal human problems while safeguarding national interests has become increasingly important for states. The study examines national-interest-based approaches to global issues such as security, environmental sustainability, social inequality, and sustainable development. Particular attention is given to the balance between international cooperation and national sovereignty.

Keywords

National interests, global challenges, globalization, sustainable development, international cooperation, sovereignty, global security

Kirish

Xxi asrda globallashuv jarayonlarining jadallashuvi natijasida dunyo davlatlari oʻrtasidagi iqtisodiy, siyosiy va madaniy aloqalar mislsiz darajada kuchaydi. Bu jarayon insoniyat oldida turgan umumbashariy muammolar — global xavfsizlik, ekologik inqiroz, ijtimoiy tengsizlik, migratsiya, pandemiyalar va resurslar tanqisligi kabi masalalarni yanada dolzarb qilib qoʻydi. Shu bilan birga, har bir davlat ushbu muammolarga oʻz milliy manfaatlaridan kelib chiqqan holda yondashishga intiladi.

Milliy manfaatlar davlatning mustaqilligi, hududiy yaxlitligi, iqtisodiy barqarorligi, milliy xavfsizligi va ijtimoiy farovonligini taʼminlashga qaratilgan ustuvor maqsadlar majmuasidir. Umumbashariy muammolar esa butun insoniyat taqdiriga daxldor boʻlib, ularni faqat xalqaro hamkorlik asosida hal etish mumkin. Shu bois milliy manfaatlar va global masʼuliyat oʻrtasidagi muvozanat masalasi zamonaviy siyosiy va ijtimoiy tafakkurning muhim yoʻnalishlaridan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda umumbashariy muammolarga yondashishning nazariy asoslari va amaliy mexanizmlarini ilmiy jihatdan tahlil qilishdan iborat.

Asosiy qism

Milliy manfaat tushunchasi va uning mazmuni

Milliy manfaat — bu davlat va jamiyatning uzoq muddatli rivojlanishini taʼminlashga qaratilgan siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy va maʼnaviy ehtiyojlar majmuasidir. U milliy xavfsizlik, iqtisodiy mustaqillik, ijtimoiy barqarorlik va madaniy oʻzlikni saqlash kabi omillarni oʻz ichiga oladi.

Har bir davlat milliy manfaatlarini belgilashda tarixiy tajriba, geografik joylashuv, iqtisodiy salohiyat va demografik omillarni hisobga oladi. Shu sababli global muammolarga yondashuv ham har bir davlatda oʻziga xos xususiyatlarga ega boʻladi.

Umumbashariy muammolar va ularning zamonaviy koʻrinishlari

Umumbashariy muammolar butun insoniyat hayoti va kelajagiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan muammolar majmuasidir. Ularga ekologik inqiroz, iqlim o'zgarishi, global xavfsizlik tahdidlari, oziq-ovqat xavfsizligi, pandemiyalar va kambag'allik kiradi.

Bu muammolar davlat chegaralarini tan olmaydi va ularni alohida bir davlat doirasida hal etish imkonsizdir. Shu bois xalqaro hamkorlik va umumiy mas'uliyat tamoyili muhim ahamiyat kasb etadi.

Globalashuv sharoitida milliy manfaatlar va global mas'uliyat

Globalashuv jarayonlari davlatlarning iqtisodiy va siyosiy mustaqilligiga yangi chaqiriqlarni yuzaga keltirdi. Bir tomondan, global integratsiya rivojlanish imkoniyatlarini kengaytirsa, ikkinchi tomondan milliy manfaatlarga xavf tug'dirishi mumkin.

Shu sababli davlatlar global muammolarga faol qo'shilgan holda, o'z milliy manfaatlarini himoya qilish strategiyasini ishlab chiqishi zarur. Bu jarayonda xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik muhim rol o'ynaydi. Jumladan, birlashgan millatlar tashkiloti doirasida ekologiya, tinchlik va barqaror rivojlanish masalalarida milliy manfaatlarga mos tashabbuslarni ilgari surish imkoniyati mavjud.

Ekologik muammolarga milliy manfaatlar asosida yondashish

Ekologik muammolar bugungi kunda eng dolzarb umumbashariy masalalardan biridir. Iqlim o'zgarishi, suv resurslari tanqisligi va atrof-muhit ifloslanishi davlatlarning milliy xavfsizligiga bevosita tahdid solmoqda.

Milliy manfaatlardan kelib chiqib, ekologik muammolarga yondashish barqaror rivojlanish siyosatini amalga oshirish, ekologik xavfsizlikni ta'minlash va tabiiy resurslardan oqilona foydalanishni talab etadi. Bu borada milliy strategiyalar xalqaro ekologik kelishuvlar bilan uyg'unlashgan bo'lishi lozim.

global xavfsizlik va milliy suverenitet uyg'unligi

Global xavfsizlik muammolari — terrorizm, ekstremizm, kiberoxavfsizlik va transmilliy jinoyatchilik — har bir davlatning milliy xavfsizligiga ta'sir ko'rsatadi. Ushbu muammolarga qarshi kurashda xalqaro hamkorlik zarur bo'lsa-da, milliy suverenitetni saqlash muhim ahamiyatga ega.

Milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda global xavfsizlik masalalarida ishtirok etish davlatning ichki barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Bu borada huquqiy asos sifatida o'zbekiston respublikasi konstitutsiyasida belgilangan suverenitet va milliy xavfsizlik tamoyillari muhim o'rin tutadi.

Barqaror rivojlanish va ijtimoiy adolat masalalari

Barqaror rivojlanish konsepsiyasi iqtisodiy o'sish, ijtimoiy adolat va ekologik muvozanatni ta'minlashni nazarda tutadi. Bu konsepsiya milliy manfaatlar va umumbashariy maqsadlar uyg'unligining yorqin namunasi hisoblanadi.

Davlatlar barqaror rivojlanish maqsadlarini amalga oshirish orqali nafaqat global muammolarni hal etishga hissa qo'shadi, balki o'z milliy taraqqiyotini ham ta'minlaydi. Shu bois ijtimoiy tenglik va kambag'allikka qarshi kurash milliy va global manfaatlar kesishgan nuqtada namoyon bo'ladi.

Milliy manfaatlar va xalqaro hamkorlikning istiqbollari

Kelajakda umumbashariy muammolar ko'lami kengayib borishi kutilmoqda. Shu sharoitda milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda xalqaro hamkorlikni rivojlantirish strategik ahamiyat kasb etadi.

Davlatlar o'z tashabbuslari bilan global muammolar yechimiga hissa qo'shgan holda, xalqaro maydonda o'z nufuzini oshiradi. Bu esa milliy manfaatlarning samarali ta'minlanishiga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda umumbashariy muammolarga yondashish zamonaviy davrning muhim talabi hisoblanadi. Global muammolarni hal etishda milliy manfaatlar va xalqaro mas'uliyat o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash barqaror taraqqiyotning asosiy omilidir. Davlatlarning mazkur yo'nalishdagi izchil siyosati insoniyat kelajagi uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston respublikasi konstitutsiyasi.
2. Global muammolar va xalqaro munosabatlar. – darslik.
3. Barqaror rivojlanish konsepsiyasi bo'yicha xalqaro hujjatlar.
4. Globallashuv va milliy manfaatlar. – monografiya.
5. Xalqaro xavfsizlik va zamonaviy tahdidlar. – ilmiy maqolalar to'plami.
6. Insoniyat va ekologik muammolar. – ilmiy manbalar